

و نهایت اینکه مقایسه‌ی سه مقطع جمهوری اسلامی نشان داد که در دوره‌ی کنترل رقابت سیاسی و ثبات سیاسی، با ارتقای هر یک از شاخص‌های رقابت و ثبات مقارنه‌ی بین دو مؤلفه تا حدی محقق شده است. چون جنگ حالت استثنای دارد شاید توان آن را ملاک عمل قرار داد و به همین جهت کنترل زمان جنگ را معیار قرار نمی‌دهیم، اما کنترل اعمال شده بر رقابت سیاسی در دوره‌ی سازندگی می‌تواند ملاک عمل قرار گیرد، زیرا بحران فraigیری در آن دوره وجود نداشته و کشور حالتی نسبتاً عادی یافته است. با توجه به نزدیکی مقارنه‌ی ایجاد شده در این دوره با هدف این پژوهش، این دوره را می‌توان نمونه‌ای آزمون شده و مطلوب برای پیشنهاد مدل برای رقابت سیاسی و ثبات سیاسی دانست؛ البته نه عین مدل اعمال شده‌ی آن زمان بلکه شکلی جدیدتر از آن که متناسب با دوره‌ی کنونی و نیازهای تازه ظهور ایران امروز باشد.

۳- ارزیابی فرضیه‌ی اصلی پژوهش

فرضیه‌ی اصلی نوشتار حاضر این بود که زمانی در ایران رقابت سیاسی به ثبات سیاسی منجر می‌شود که اجماع نخبگان بر اصول موضوع حاصل شود و سازوکار اجرایی مناسب رقابت سیاسی طراحی گردد. روش بررسی فرضیه، مطالعه‌ی تعامل رقابت سیاسی با ثبات سیاسی در مقاطع مختلف تاریخ ایران و نشان دادن وضعیت اجماع و سازوکار در ضمن مباحث توصیفی - تحلیلی گذشته بود. تابع حاصل از این بررسی نشان داد که هر جا اجماع بر اصول حاصل شده از میزان بی‌ثباتی سیاسی کاسته شده است.

همچنین این تابع نشان داد که یکی از دلایل عمدی منجر شدن رقابت به بی‌ثباتی نبود سازوکار مناسب رقابت در مقاطع مختلف بوده است، البته نهادهای رقابت وجود داشته‌اند؛ اما نهادمندی اتفاق نیفتاده است. نهادهای ناظر و مجری وجود داشته‌اند اما تلاطم و نزاع مابین آنها جریان داشته است و قوانین مختلف انتخابات، مطبوعات و تشکل‌ها وجود داشته و دارند اما انسجام منظومه‌وار فیما بین اجزای مختلف وجود ندارد.

حاصل کلام این‌که شواهد مطرح شده در نوشتار صحت فرضیه‌ی اصلی را تأیید

می‌کنند و علت شکل نگرفتن همیشگی اجماع یا سازوکار مناسب رقابت یا عدم دوام آن را به طور فرعی مشخص ساخته‌اند. گرچه این علت یابی جزء فرضیه به حساب نمی‌آید اما اشاره به آن برای ترسیم مدل پیشنهادی -که تأیید فرضیه ارائه‌ی آن را اقتضای نماید- ضرورت دارد.

۴- مدل پیشنهادی

در بررسی تاریخ جمهوری اسلامی مشخص گردید که از لحاظ مقارنه‌ی رقابت سیاسی و ثبات سیاسی تنها دوره‌ی مورد توجه، دوره‌ی جنگ و سازندگی بود که در آن کنترل رقابت سیاسی عامل مهمی در ایجاد مقارنه بود. دوره‌ی ما قبل و مابعد این دوره که کنترل به ترتیب یا وجود نداشت یا به طور نسبی تضعیف گردید، رقابت سیاسی موجب بی‌ثباتی سیاسی گردید و این مقارنه را تضعیف کرد. این‌که در جامعه‌ای کنترل، عاملیت قاطع پیدا می‌کند حاکی از نوعی مشکله‌ی فرهنگی است. اگر غیر از این می‌بود می‌بایست در مقاطع نبود کنترل رقابت سیاسی از حد و مرز خود خارج نشده باشد.

این واقعیت تاریخی مورد اتفاق همه‌ی صاحب‌نظران است که عمدۀی تاریخ ایران شاهد حاکمیت نظام‌های استبدادی برکشور بوده است و تنها کمتر از یک‌صد سال است که گوش ملت ایران با مباحث رقابت سیاسی، مشارکت سیاسی، مردم‌سالاری، مردم‌سالاری دینی، حقوق ملت، آزادی، حکومت قانون، جامعه‌ی مدنی، حزب سیاسی، انتخابات و مفاهیمی از این قبیل آشنا شده است. غالب ایده‌های مربوط به تحقق مردم‌سالاری در ایران در دوره‌ی پیش از انقلاب در حد روی کاغذ باقی ماندند و به دلیل دخالت بیگانگان و شکل نگرفتن فرهنگ رقابت صحیح سیاسی به ایده‌هایی ابزاری تبدیل شدند و رهبران حامل این شعارها نتوانستند اعتماد عمومی را جلب نمایند.

تنها پس از پیروزی انقلاب اسلامی بود که نخبگان حکومتی تلاش کردند مفاهیم بر روی کاغذ را حالت عملیاتی دهند و این فرصت زمانی چندان معتبره‌ی برای نهادینگی این مفاهیم نمی‌باشد. وارداتی بودن بسیاری از این مفاهیم و نیاز به بومی‌سازی آن‌ها نیز مزید بر علت گردید و فرصت زیادتری را می‌طلیبد و این فرصت نیز تا حال حاضر به

درستی حاصل نشده است چرا که عمدتی انرژی دوره حاضر صرف رفع بحران‌های مختلف شده است. به همین دلیل فرهنگ رقابتی ایران حاضر نوباست و در حالت نوزادی به سر می‌برد و تغییر یک فرهنگ استبدادی که در طول حدود دو هزار سال شکل گرفته با ۲۵ سال فعالیت امری دشوار و سخت است. روی همین حساب برای تغییر این فرهنگ هم زمان زیادی نیاز است و هم نوعی تکامل تدریجی لازم است تا به تدریج جامعه را از علائق و وابستگی‌های قبلی برهاشد و وارد دنیای جدیدی نماید.

تکامل تدریجی نیز هنگامی عملی می‌گردد که نظام سیاسی در درون خود راهبرد کنترل را در پیش گیرد. راهبرد کنترل وقتی عملی می‌شود که نظام سیاسی دو بخش ثابت و متغیر داشته باشد. بخش ثابت قاعده‌تاً باید بی‌طرف و جهت حرکت آن و مد نظر آن بخش همواره منافع ملی باشد و رقابت سیاسی را در این جهت هدایت نماید و بخش متغیر عملیات رقابت سیاسی را با هدایت بخش ثابت انجام می‌دهد.

دلایل دیگری نیز می‌توان بر لزوم وجود مدل کنترل اقامه کرد:

۱- دولت در ایران حاضر از یک سوبه درآمدهای نفتی وابسته است و همین، مطالب تعریف دولت تحصیلدار، دولت را در زمرةی دولت‌های راتیر قرار می‌دهد. حفظ دوام دولت تحصیلدار نیز مرهون وجود ساختارهای ثابتی است که متولی دوام دولت باشد. از

سوی دیگر دولت جمهوری اسلامی در طول عمر خود، دوام خود را مرهون اتکا به توده‌ی مردم است. اتکای حکومت به طبقات مختلف مردم ولزوم پاسخگویی دولت به مردم به خودی خود ناقض تحصیلدار بودن دولت است. می‌توان تیجه گرفت که دولت جمهوری اسلامی در حالتی حرکت کرده از تحصیلدار به سوی اتکای کامل به طبقات مردم قرار دارد و همین نیز مؤید لزوم وجود کنترل تاریخی مطلوب است،

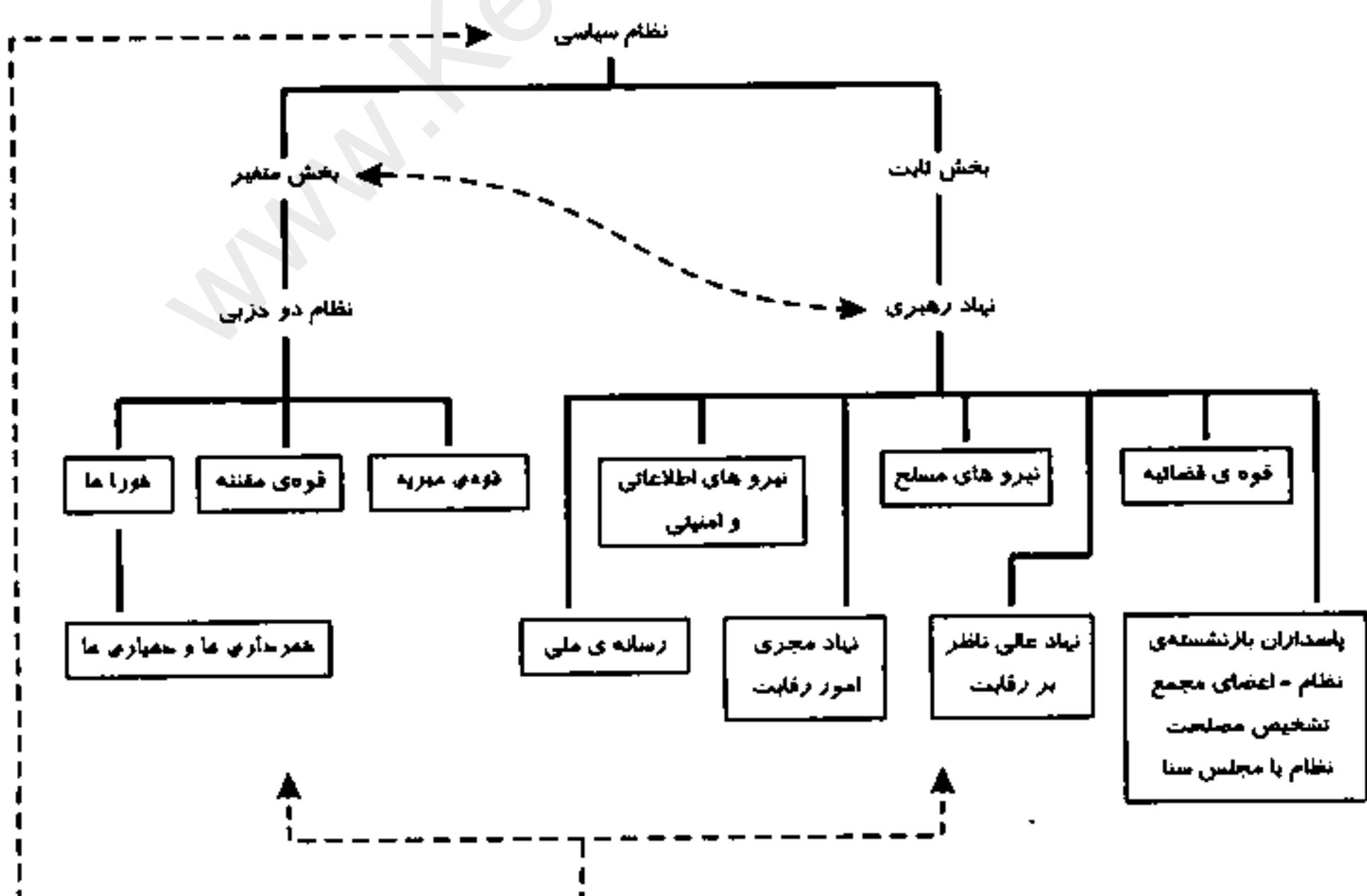
۲- کشور ما در جهان سوم قرار دارد و منافع ملی و کشور توسط دشمنان مختلف دائمآ تهدید می‌شود. همواره این زمینه فراهم بوده که قدرت‌های خارجی از منازعات داخلی رقبای سیاسی به سود خود بهره‌برداری نموده و حرکت‌های سیاسی را به نفع خود سامان دهند و در نهایت بر کشور مسلط گردند. رقابت سیاسی بسی حد و مرز می‌تواند بستر لازم را برای تسلط بیگانگان را فراهم آورد و بنابراین نیاز به کنترل لازم و فوری است،

۳- اقتدار دولت نیز مسئله‌ی مهمی است که در ایران در حالت ایده‌آل خود وجود ندارد. ضعف اقتدار دولت نه می‌تواند دولت را در مقابل خطرات حفظ نماید و نه از حقوق ملت پاسداری نماید. رقابت سیاسی بیش از حد می‌تواند همین اقتدار موجود را در معرض خطر قرار دهد و اساس حکومت را در معرض خطر قرار دهد،

۴- اوپوزیسیون برانداز نیز در حال حاضر در خارج کشور فعال است و هر ازگاهی به تناسب شرایط زمانی در داخل کشور به عملیات خرابکارانه دست می‌یابد. این اوپوزیسیون که توسط دشمنان خارجی نیز همراهی می‌شود می‌تواند از رقابت بی‌حد و حضر برای ضربه زدن به امنیت داخلی و ملی به خوبی بهره‌برداری نماید. تعیین مرز رقابت و نگهداری رقبا بر آن جهت احتراز از افتادن به دام اوپوزیسیون معاند نیز نیازمند کنترل است،

۵- شرایط رقابت سیاسی در کشور ما در مرحله‌ی نوزادی است. همانطور که نوزاد برای رشد و تکامل نیازمند مراقبت و هدایت است، رقابت سیاسی ایران نیز نیازمند کنترل و هدایت است.

با این توصیف شما مدل پیشنهادی ما عبارت است از:

مطابق نمودار بخش ثابت نظام از طریق ابزارهایی که در اختیار دارد طیف‌بندی موجود را به سوی یک نظام دوچزبی از طریق جامعه‌پذیری فرهنگی و سیاسی هدایت می‌کند. تا رسیدن به این مرحله بخش ثابت نظام وظیفه‌ی سنگین هدایت و پاسداری را بر عهده خواهد داشت و نظر به قرار گرفتن کشور در منطقه‌ای حساس و با عنایت به شعارها و بنیادهای نظری انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی و حتی پس از نهادینگی رقابت سیاسی و برقراری تعادل مطلوب بین رقابت و ثبات بخش ثابت پاسداری و نظارت بر رقابت سیاسی را بر عهده خواهد داشت.

در مورد اجزای مدل پیشنهادی باید بگوییم که: چون شخص رهبر، نقطه‌ی اتکا و مقام ثابت نظام است در مدل تمام نهادهایی که کارویژه‌ی آن‌ها حفاظت، حمایت، ترویج و پاسداری از رقابت سیاسی است در اختیار رهبری قرار داده شده تا دستخوش تبعات رقابت بی‌حد و حصر واقع نگردد. به علاوه صرفاً دستیابی به مناصب سیاسی متغیر صرفاً از طریق نظام حزبی میسر خواهد گردید. نظام حزبی پیشنهادی خواهد توانست بسیاری از کارویژه‌های نهاد ناظر و مجری کنونی را به طور طبیعی انجام دهد و از بار نهاد ناظر فعلی تا حد زیادی بکاهد و آن را به یک ناظر عالی تبدیل کند. به این ترتیب بخش ثابت نظام خواهد توانست ثبات سیاسی پویا را برای نظام تضمین نماید.

بديهی است که عملیاتی شدن مدل پیشنهادی نیازمند بررسی‌های بیشتر و جرح و تعدل‌های احتمالی است، اما برای گام نهادن در راه عملی‌سازی آن می‌توان توصیه‌هایی ارایه داد.

۵- توصیه‌های کاربردی

با توجه به مطالب پیش گفته، به نظر می‌رسد در حال حاضر مشکل تقارن رقابت سیاسی و ثبات سیاسی پویا در ایران، پدیده‌ای فرهنگی است. به عبارت دیگر می‌توان نهاد رقابت سیاسی ایجاد کرد، می‌توان ابزارهای آزادی بیان را در اختیار عموم و نخبگان قرار داد و در نهایت می‌توان امکان برگزاری انتخابات‌های مختلف را فراهم کرد، اما تداوم حیات آن‌ها مستلزم آن است که عموم مردم و نخبگان به وجود رقابت سیاسی و ثبات سیاسی احساس نیاز کنند. این احساس نیاز در حال حاضر وجود دارد، اما در حد

مطلوب نیست.

به نظر می‌رسد می‌توان این احساس نیاز را از دو راه تقویت کرد:

۱- اصلاح فرهنگی: اصلاح فرهنگی نیازمند سرمایه‌گذاری هنگفت و گذشت زمان است. نقطه‌ی کانونی این اصلاح فرهنگی، اصلاح تدریجی فرهنگ سیاسی مردم و به‌ویژه نخبگان سیاسی است. چارچوبه‌ی این برنامه باید براساس روح قانون اساسی جمهوری اسلامی استوار گردد تا هم توسط توده‌ی مردم و نخبگان پذیرش شود و هم مورد حمایت آنان قرار گیرد. تدوین راهبرد فرهنگی نظام و اصرار بر اجرای آن، تا حدود زیادی خواهد توانست این اصلاح فرهنگی را مساعدت نماید تا هم توده‌ی مردم، هم نخبگان و هم نظام سیاسی حدود اختیارات و تکالیف خود را به خوبی بازشناسخته، هم به طور یک‌دست با توجه به منافع ملی، حرکت‌های سیاسی خود را تنظیم نمایند. به یقین باید در این راه:

الف - نهادهای فرهنگ‌ساز تقویت گردد

ب - به نهادهای جامعه‌پذیر، مانند مساجد، با نگاه جدیدی نگریسته شده، تقویت شوند

ج - دولت تقویت گردد و از اقتدار لازم برخوردار باشد

د - کادرسازی فرهنگی مورد اهتمام جدی قرار گیرد

پیش‌بینی می‌شود که در صورت سرمایه‌گذاری جدی فرهنگی، در آینده شاهد فرهنگی اصلاح شده خواهیم بود که عمدت‌ترین تیجه‌ی آن احساس نیاز جدی عموم مردم و نخبگان به حاکمیت برسرنوشت خویش است. احساس نیاز نیز به طور خودجوش هم نهادهای رقابت را ایجاد خواهد کرد، هم آن‌ها را توسعه خواهد بخشید و هم دوام حیات آن‌ها را تضمین خواهد کرد.

ارتقاء آگاهی‌های عمومی از طریق ریشه‌کنی بی‌سوادی، گنجاندن موارد مربوطه در کتب درسی سطوح مختلف و در یک کلام طراحی عناصر مرتبط به رقابت سیاسی در روند جامعه‌پذیری فرهنگی و سیاسی است.

(۲) به علاوه از آن‌جاکه فقر اقتصادی مانع اساسی در راه پیش بردا اهداف سیاسی است، باید برای «واگذاری کار مردم بر مردم» در حوزه‌ی اقتصاد تلاش کرد تا مردم به

جامعه و کشور خود را بستگی جدی تری پیدا کرده، خود را در هدایت کشور مفید احساس نموده و با کاسته شدن از بار دولت، نظام بتواند ضمن اعمال مدل کنترل، اصلاح فرهنگی را تسريع و جامعه پذیری فرهنگی و سیاسی را مدد رساند.

اصلاح قوانین مربوط به رقابت سیاسی با هدف تسهیل آن نیز می‌تواند بهبود وضعیت رقابت سیاسی را مدد رساند. معمولاً اصلاح قوانین تاکنون اغلب جنبه‌ی روزمره داشته و با مطالعات کافی و بستر سازی قبلی صورت نگرفته است. می‌توان با مطالعات دراز مدت قوانین مربوط را به طور مناسب تعديل کرد؟

جایگاه دینی و قانونی ولی فقیه و رهبر نظام سیاسی نیز اقتضای ایفای نقشی مهم در ایجاد هماهنگی بین قوای نظام و نخبگان سیاسی را دارد.

عموم نخبگان و قوای حکومتی خود را ملزم به پیروی از احکام ولی فقیه می‌دانند. همین ابزار مناسبی است که می‌تواند به بهینه سازی امکانات اجرایی در عملی شدن کنترل مورد نظر و ارتقای وضعیت رقابت سیاسی کمک زیادی کند.

این که این توصیه‌ها را چگونه می‌توان اجرا کرد خود مسئولی است که محتاج مطالعه و پژوهش دیگری در مسائل روز ایران است.

فهرست منابع

منابع فارسی

الف: کتاب

- ۱- آدمیت، فریدون، فکر دموکراسی اجتماعی در نهضت مشروطیت ایران، پیام، تهران، ۱۳۵۴
- ۲- آرمین، محسن و رزاقی، حجت، بیم‌ها و امیدها، دولت خاتمی از نگاه صاحب‌نظران، همشهری، تهران، ۱۳۷۸
- ۳- آقابخشی، علی، فرمنگ علوم سیاسی، مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران، چاپ دوم تهران، ۱۳۷۵
- ۴- آیت، حسن، چهره‌ی حقیقی مصدق‌السلطنه و یادداشت‌های سیاسی حسن ارسنجانی، دفتر انتشارات اسلامی، قم، ۱۳۶۰
- ۵- اتحادیه، منصوره، مرامنامه‌های احزاب سیاسی در دوره‌ی دوم مجلس شورای ملی، تهران، نشر تاریخ ایران، ۱۳۶۱
- ۶- اتحادیه (نظام مافی)، منصوره، مجلس و انتخابات از مشروطه تا پایان قاجاریه، نشر تاریخ ایران، تهران، ۱۳۷۵
- ۷- اداره‌ی کل سیاسی وزارت کشور، دبیرخانه‌ی کمیسیون ماده ۱۰ احزاب، شناسنامه‌ی تشكیل‌ها و احزاب سیاسی ایران، کمیل، تهران، ۱۳۷۷
- ۸- ارسسطو، سیاست، ترجمه‌ی حمید عنایت، سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۷۱
- ۹- اسماعیلی، خیرالله، احزاب سیاسی ایران (از مشروطیت تا کودتای ۲۸ مرداد)، انتشارات طاق بستان، کرمانشاه، ۱۳۷۹
- ۱۰- اسماعیلی، خیرالله، دولت موقت، مرکز استناد انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۸۱
- ۱۱- اسمیت، برایان کلایر، فهم سیاست جهان سوم: نظریه‌های توسعه و دگرگونی سیاسی،

- ترجمه‌ی امیر محمد حاجی یوسفی و محمد سعید قائeni نجفی، وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، تهران، ۱۳۸۰
- ۱۲- اعتمادی، فریبرز (گردآورنده)، دکتر مهاجرانی از رأی اعتماد تا استیضاح، علم، تهران، ۱۳۷۸
- ۱۳- افتخاری، اصغر، درآمدی بر خطوط قرمز در رقابت‌های سیاسی با مقدمه‌ی محمد رضا تاجیک، فرهنگ گفتمان ریاست جمهور، مرکز بررسی‌های استراتژیک، تهران، ۱۳۸۰
- ۱۴- امجد، محمد، ایران؛ از دیکتاتوری سلطنتی تا دین سالاری، ترجمه‌ی حسین مفتخری، مرکز بازشناسی اسلام و ایران (انتشارات باز)، تهران، ۱۳۸۰
- ۱۵- امینی، داود، جمعیت فدائیان اسلام و نقش آن در تحولات سیاسی - اجتماعی ایران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۸۱
- ۱۶- انجمن حجتیه مهدویه، همکام با انقلاب اسلامی... در سالی که گذشت، بی‌نا، بی‌جا، بی‌تا
- ۱۷- اندراین، چارلز اف، واپتر، دیوید ای، اعتراض سیاسی و تغییر اجتماعی، ترجمه‌ی محمد رضا سعیدآبادی، پژوهشکده‌ی مطالعات راهبردی، تهران، ۱۳۸۰
- ۱۸- انصاری، مهدی، شیخ فضل الله نوری و مشروطیت (رویارویی دو اندیشه)، امیرکبیر، تهران، ۱۳۶۹
- ۱۹- انقلاب اسلامی و توطئه در دهه نخستین (۱) کودتای نوزه، مؤسسه‌ی مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، تهران، ۱۳۶۷
- ۲۰- ایوبی، حجت‌الله، اکثریت چگونه حکومت می‌کند؟، سروش، تهران، ۱۳۷۹
- ۲۱- ایوبی، حجت‌الله، پیدایی و پایایی احزاب سیاسی در غرب، سروش، تهران، ۱۳۷۹
- ۲۲- باغی، ع، در شناخت حزب قاعده‌ین زمان، نشر دانش اسلامی، بی‌جا، ۱۳۶۲
- ۲۳- بررسی مستندی از مواضع گروه‌ها در قبال انقلاب اسلامی، وزارت ارشاد اسلامی، تهران، ۱۳۶۱
- ۲۴- بشیری، عباس، انصراف: نگاهی به حضور و انصارف هاشمی رفسنجانی در انتخابات مجلس ششم، اساتید قلم، تهران، ۱۳۸۰
- ۲۵- بشیری، حسین، دیباچه‌ای بر جامعه‌شناسی سیاسی ایران دوره‌ی جمهوری اسلامی ایران، مؤسسه‌ی نگاه معاصر، تهران، ۱۳۸۱
- ۲۶- بلاتدل، ژان، حکومت مقایسه‌ای، ترجمه‌ی علی مرشدی‌زاده، مرکز اسناد انقلاب

- اسلامی، تهران، ۱۳۷۸
- ۲۷- بوشهری، جعفر، حقوق اساسی، دانشکده‌ی علوم اداری و مدیریت بازرگانی، تهران،
بی‌نا
- ۲۸- پای، لوسین دبلیو، بحران‌ها و توالی‌ها در توسعه‌ی سیاسی، ترجمه‌ی غلامرضا
خواجه‌سروری، پژوهشکده‌ی مطالعات راهبردی، تهران، ۱۳۸۰
- ۲۹- جمشیدی، محمدحسین، رفتارشناسی آمریکا در قبال نهضت ملی شدن صنعت نفت
ایران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۷۸
- ۳۰- جواهری، مریم، نقش علماء در انجمعن‌ها و احزاب دوران مشروطیت (۱۲۸۴-۱۲۹۹)،
مرکز اسناد انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۸۰
- ۳۱- حسینیان، روح‌الله، تاریخ سیاسی تشیع تا تشکیل حوزه‌ی علمیه‌ی قم (مقدمه‌ای بر
انقلاب اسلامی)، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۸۰
- ۳۲- خاطرات و مبارزات شهید محلاتی، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۷۶
- ۳۳- خمینی، روح‌الله، صحیفه‌ی نور، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، وزارت
ارشاد اسلامی، تهران، ۱۳۶۱
- ۳۴- خمینی، روح‌الله، ولایت فقیه، حکومت اسلامی، امیرکبیر، تهران، ۱۳۵۷
- ۳۵- دادگستری جمهوری اسلامی، فاتحه‌ی چهاردهم آسفند ۱۳۵۹: ظهور و سقوط
ضدانقلاب، دادگستری جمهوری اسلامی، تهران، ۱۴۰۶
- ۳۶- دارابی، علی، کارگزاران سازندگی از فراز تا فرود، سیاست، تهران، ۱۳۸۰
- ۳۷- دارابی، علی، انتخاب هشتم، سیاست، تهران، ۱۳۸۰
- ۳۸- دارابی، علی، سیاستمداران اهل فیضیه: بررسی، نقد، پیشنهاد و عملکرد جامعه‌ی
روحانیت مبارز تهران، سیاست، تهران، ۱۳۷۹
- ۳۹- در جستجوی راه از کلام امام، دفتر پنجم، امیرکبیر، تهران، ۱۳۶۴
- ۴۰- دولت‌آبادی، یحیی، حیات یحیی، فردوسی، عطار، تهران، ۱۳۶۱
- ۴۱- دوورژه، موریس، احزاب سیاسی، ترجمه‌ی رضا علومی، امیرکبیر، تهران، ۱۳۵۷
- ۴۲- دهخدا، علی‌اکبر، لغت‌نامه، مجلدات پنجم، هشتم و نهم مؤسسه انتشارات و چاپ
دانشگاه تهران، چاپ دوم از دوره‌ی جدید، تهران، ۱۳۷۷
- ۴۳- ذاکر حسین، عبدالرحیم، مطبوعات سیاسی ایران در عصر مشروطیت، مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، چاپ دوم، تهران، ۱۳۷۰

- ۴۴- رحیمی، مصطفی، قانون اساسی ایران و اصول دمکراسی، امیرکبیر، تهران، ۱۳۷۷
- ۴۵- رضوانی، هما، لوایح آقاشیخ فضل الله نوری، نشر تاریخ ایران، تهران، ۱۳۶۲
- ۴۶- رقابت‌ها و چالش‌های سیاسی در ایران امروز (مجموعه مقالات منتشر شده)، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، تهران، ۱۳۸۱
- ۴۷- روابط عمومی دفتر تحکیم وحدت (گردآورنده)، نظارت استصوایی، نشر افکار، تهران، ۱۳۷۸
- ۴۸- روابط عمومی نخست وزیری، چگونگی انتخاب اولین نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران، روابط عمومی نخست وزیری، تهران، ۱۳۶۰
- ۴۹- زرشناس، شهریار، اشاراتی درباره لیبرالیسم در ایران، کیهان، تهران، ۱۳۷۸
- ۵۰- سائلی کرده‌ده، مجید، سیر تحول قوانین انتخاباتی مجلس در ایران، تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۷۸
- ۵۱- سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی (گردآورنده)، جمهوریت و انقلاب اسلامی، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، گروه انتشارات، تهران، ۱۳۷۷
- ۵۲- ساندرز، دیوید، الگوهای بی ثباتی سیاسی، ترجمه‌ی پژوهشکده مطالعات راهبردی، پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران، ۱۳۸۱
- ۵۳- سلطانی، مجتبی، خط سازش: بررسی و تحلیلی تحقیقی و مستندی پیرامون تاریخچه، مواضع و عملکرد نهضت آزادی ایران، سازمان تبلیغات اسلامی - معاونت فرهنگی، تهران، ۱۳۶۸
- ۵۴- سمیعی، احمد، طلوع و غروب دولت موقت، شباویز، چاپ دوم، تهران، ۱۳۷۲
- ۵۵- شادلو، عباس، اطلاعاتی درباره احزاب و جناح‌های سیاسی ایران امروز، گستره، تهران، ۱۳۷۹
- ۵۶- شوارتش منتل، ج. ج، ساختارهای قدرت «درآمدی بر علم سیاست»، ترجمه‌ی دفتر مطالعات و تحقیقات سیاسی دانشگاه امام صادق (ع)، به کوشش ناصر جمال‌زاده، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۷۸
- ۵۷- شیخ‌الاسلامی، محمود جواد، قتل اتابک و شانزده مقاله‌ی تحقیقی دیگر، کیهان، تهران، ۱۳۶۶
- ۵۸- صارمی شهاب، اصغر، احزاب سیاسی دولتی و نقش آن‌ها در تاریخ معاصر ایران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۷۸

- ۵۹- صحیفه‌ی امام؛ مجموعه آثار امام خمینی، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، تهران، ۱۳۷۸
- ۶۰- طباطبایی، سید جواد، زوال اندیشه‌ی سیاسی در ایران، انتشارات کویر، تهران، ۱۳۷۳
- ۶۱- ظریفی‌نیا، حمید رضا، کالبدشکافی جناح‌های سیاسی ایران ۱۳۵۸ تا ۱۳۷۸، آزادی اندیشه، تهران، ۱۳۷۸
- ۶۲- عاقلی، باقر، روزشمار تاریخ ایران، دو جلد، گفتار، چاپ سوم، تهران، ۱۳۷۴
- ۶۳- عاقلی، باقر، تختی وزیران ایران: از مشیرالدوله تا بختیار، سازمان انتشارات جاویدان، تهران، ۱۳۷۰
- ۶۴- عظیمی، فخر الدین، بحران دموکراسی در ایران ۱۳۳۲-۱۳۲۰، ترجمه‌ی عبدالرضا هوشنگ مهدوی و بیژن نوذری، البرز، تهران، ۱۳۷۲
- ۶۵- علوی، محمد صادق، مشی چریکی در ایران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۸۰
- ۶۶- علینقی، امیرحسین، نظارت بر انتخابات و تشخیص صلاحیت داوطلبان، نشر نی، تهران، ۱۳۷۸
- ۶۷- عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، انتشارات امیرکبیر، چاپ چهارم، تهران، ۱۳۷۳
- ۶۸- عمید زنجانی، عباسعلی، مبانی فقهی کلیات قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، جهاد دانشگاهی، تهران، بی‌نا
- ۶۹- فرهنگ شعارهای انقلاب اسلامی، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۷۸
- ۷۰- فوران، جان، مقاومت شکننده: تاریخ تحولات اجتماعی ایران از سال ۱۵۰۰ میلادی تا انقلاب، ترجمه‌ی احمد تدین، رسما، تهران، ۱۳۷۷
- ۷۱- کاتوزیان، محمد علی، استبداد، دموکراسی و نهضت ملی، مرکز، تهران، ۱۳۷۲
- ۷۲- کسری، احمد، تاریخ مشروطه ایران، امیرکبیر، تهران، ۱۳۵۷
- ۷۳- گنجی، اکبر، تاریک‌خانه‌ی اشباح (آسیب‌شناسی گذار به دولت دمکراتیک توسعه گرا)، طرح نو، تهران، ۱۳۷۸
- ۷۴- گنجی، اکبر، عالیجناب سرخپوش و عالیجناب خاکستری: آسیب‌شناسی گذار به دولت دمکراتیک، طرح نو، تهران، ۱۳۷۸
- ۷۵- لطفیان، سعیده، ارتضی و انقلاب اسلامی: بررسی ساختار ارتضی ایران و تأثیر روند انقلاب در گرایش ارتضی به انقلاب اسلامی، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، تهران: ۱۳۸۰
- ۷۶- مارش، دیوید و استوکر، جری، روش و نظریه در علوم سیاسی، ترجمه‌ی امیر محمد

- حاجی یوسفی، پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران: ۱۳۷۸
- ۷۷- ماهیت خدالنقلابی انجمان حجتیه را بشناسیم، بی‌نا، بی‌جا، بی‌تا
- ۷۸- محمدی ری‌شهری، محمد، خاطرات سیاسی ری‌شهری، مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، تهران، ۱۳۶۹
- ۷۹- محمدی، منوچهر، تحلیلی بر انقلاب اسلامی، امیرکبیر، چاپ پنجم، تهران، ۱۳۷۳
- ۸۰- مدنی، سید جلال الدین، حقوق اساسی در جمهوری اسلامی ایران کلمات و مقدمات، سروش، تهران، ۱۳۶۲
- ۸۱- مدیر شانه‌چی، محسن، احزاب سیاسی ایران با مطالعه موردی نیروی سوم و جامعه‌ی سوسیالیست‌ها، مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، تهران، ۱۳۷۵
- ۸۲- مصور رحمنی، محمود، ایران ۷۸ در آئینه‌ی مطبوعات، تزکیه، تهران، ۱۳۸۰
- ۸۳- مظفر، محمدجواد، اولین رئیس جمهور، کویر، تهران، ۱۳۷۸
- ۸۴- معین، محمد، فرهنگ فارسی (متوسط)، امیرکبیر، چاپ هشتم تهران، ۱۳۷۱
- ۸۵- ملک‌محمدی، حمیدرضا، از توسعه‌ی لرزان تا سقوط شتابان، مرکز استاد انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۸۱
- ۸۶- منذر، ب-ع، تبیینی از فلسفه‌ی سیاسی - اجتماعی - اخلاقی - فرهنگی فرقانیسم، بی‌نا، بی‌جا، بی‌تا
- ۸۷- مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، سیاست و سازمان حزب توده از آغاز تا فروپاشی، مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، تهران، ۱۳۷۰
- ۸۸- نائینی، محمدحسین، تنبیه‌الامه و تنزیه‌المله یا حکومت از نظر اسلام، شرکت سهامی انتشار، تهران، بی‌تا
- ۸۹- ناظم، حسین، روس و انگلیس در ایران، ترجمه‌ی فرامرز محمدپور، مرکز استاد انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۸۰
- ۹۰- نهضت آزادی ایران، جریان تأسیس نهضت آزادی ایران، خارج کشور، نهضت آزادی ایران، ۱۳۵۴
- ۹۱- واثقی، محمدحسین (گردآورنده)، مصلح بیدار، جلد اول، صدرا، تهران، ۱۳۷۸
- ۹۲- واحد پژوهشی انتشارات روزنگار با همکاری فاطمه طیری قاضی (گردآورنده)، استیضاح در نظام سیاسی ایران، جلد اول و دوم نشر روزنگار، تهران، ۱۳۸۰
- ۹۳- واینر، ماپرون و هاتینگتون، ساموئل، درک توسعه‌ی سیاسی، ترجمه‌ی پژوهشکده‌ی

- مطالعات راهبردی، پژوهشکده‌ی مطالعات راهبردی، تهران، ۱۳۷۹
- ۹۴- وینست، اندرو، نظریه‌های دولت، ترجمه‌ی حسین بشیریه، نسی، تهران، ۱۳۷۱
- ۹۵- هانتینگتون، ساموئل، سامان سیاسی در جوامع دستخوش دگرگونی، ترجمه‌ی محسن ثلاثی، علم، چاپ دوم، تهران، ۱۳۷۵
- ۹۶- هانتینگتون، ساموئل، موج سوم دموکراسی، ترجمه‌ی احمد شهسا، روزبه، تهران، ۱۳۷۳

ب: مقاله

- ۱- آقای فلاحیان باید پاسخگو باشد، سلام، ش ۲۲۳۳، ۴/۵، ۱۳۷۸
- ۲- اپتر، دیوید و اندرین، چارلز، نظریه‌های تکشگرا و گروه‌های اجتماعی، ترجمه‌ی میرقاسم بنی‌هاشمی، فصل‌نامه‌ی مطالعات راهبردی، ش ۴، تابستان ۱۳۷۸، صص ۱۷۱-۱۴۷
- ۳- احمدی، حمید، کثرتگرایی ایرانی و ضرورت گسترش مشارکت سیاسی (طرح نظریه‌ی دولت فraigir)، جمهوریت و انقلاب اسلامی، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی - گروه انتشارات، تهران، ۱۳۷۷، صص ۱۷۳-۱۶۱
- ۴- اخوان کاظمی، بهرام، احزاب، ثبات سیاسی و امنیت، فصل‌نامه‌ی مطالعات راهبردی، ش ۴، تابستان ۱۳۷۸، صص ۱۲۰-۹۹
- ۵- ارها ب؛ تفکری محفلی در پس یک واژه، عصر ما، ش ۱۲۶، ۵/۲۷، ۱۳۷۸
- ۶- ازغندی، علیرضا، موانع تاریخی مشارکت سیاسی در ایران، جمهوریت و انقلاب اسلامی، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی - گروه انتشارات، تهران، ۱۳۷۷، صص ۱۲۱-۱۰۳
- ۷- اسلاتر، اریک، یک ملت، چند صدا (تحددید اصل رقابت سیاسی در سیاست خارجی آمریکا) ترجمه‌ی محمود حبیبی مظاہری، فصل‌نامه‌ی مطالعات راهبردی، ش ۴، تابستان ۱۳۷۸، صص ۱۹۷-۱۷۳
- ۸- اسمیت، بی. سی، ثبات، دموکراسی، توسعه، ترجمه‌ی امیر محمد حاجی یوسفی و محمد سعید قائeni نجفی، اطلاعات سیاسی - اقتصادی، ش ۱۷۰-۱۶۹، ۱۳۷۷، صص ۱۳۷-۱۱۶
- ۹- اطاعت، جواد (گفتگو)، رقابت سیاسی و تشنجات اجتماعی، فصل‌نامه‌ی مطالعات راهبردی، ش ۴، تابستان ۱۳۷۸، صص ۱۶-۸
- ۱۰- افتخاری، اصغر، چهره‌ی متغیر امنیت داخلی: بررسی نسبت امنیت داخلی با رقابت سیاسی در جمهوری اسلامی ایران، فصل‌نامه‌ی مطالعات راهبردی، ش ۴، تابستان ۱۳۷۸،

صص ۱۹-۵۲

- ۱۱- انتخابات خبرگان را با شکوه برگزار کنیم، عصر ما، ش ۹۳/۲/۲، ۱۳۷۷
- ۱۲- ایوبی، حجت‌الله، رقابت و ثبات سیاسی، رقابت‌ها و چالش‌های سیاسی در ایران امروز (مجموعه مقالات منتشر شده)، جلد اول، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، تهران، ۱۳۸۰، صص ۱۵۲-۱۲۵
- ۱۳- ایوبی، حجت‌الله، کدام نظام انتخاباتی برای ایران مناسب است؟، جام جم، ۱۳۸۰/۶/۱۵
- ۱۴- بررسی طیف راست مدرن، عصر ما، سال اول، ش ۹/۱۹/۱۱، ۱۳۷۳
- ۱۵- برگ دیگری از جنایت‌های سعید امامی ورق می‌خورد؛ این بار فرج سرکوهی نکته‌های تاکفته را افشا می‌کند، هفته‌نامه‌ی ارزش، ۱۳۷۸/۶/۱۱
- ۱۶- برنامه‌ی سیاسی آقای هاشمی رفسنجانی، صبح امروز، ۵/۱۰/۱۳۷۸
- ۱۷- بشیریه، حسین، درآمدی بر جامعه‌شناسی وفاق و اجماع با تأکید بر مورد ایران، رقابت‌ها و چالش‌های سیاسی در ایران امروز (مجموعه مقالات منتشر شده)، جلد اول، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، تهران، ۱۳۸۰، صص ۱۸۴-۱۵۳
- ۱۸- بشیریه، حسین، علت اصلی امتناع تعزب در ایران، نشاط، ۷ و ۸/۴/۱۳۷۸
- ۱۹- تذکره، مهر، ۲۰/۴/۱۳۷۷
- ۲۰- چراغ خشونت، بن‌بست منطق، عصر ما، ش ۱۰/۱۰، ۱۲۷/۶/۱۳۷۸
- ۲۱- چهره‌ی پنهان سعید امامی، نشاط، ۱۶/۵/۱۳۷۸
- ۲۲- حجاریان، سعید، استراتژی‌های سیاسی در ایران امروز، ماهنامه‌ی آفتاب، ش ۱۲، صص ۱۵-۱۲
- ۲۳- حزب جبهه‌ی مشارکت ایران اسلامی، زوایای پنهان و ابعاد گسترده‌ی قتل‌های زنجیره‌ای، صبح امروز، ۳۰/۸/۱۳۷۸
- ۲۴- حسینیان، روح‌الله، آخه باباجون، ما خودمان والله یک زمان قاتل بودیم، صبح امروز، ۲۸/۶/۱۳۷۸
- ۲۵- حسینیان، روح‌الله، اصل بر برائت سعید امامی است، صبح امروز، ۷/۴/۱۳۷۸
- ۲۶- حسینیان، روح‌الله، سعید امامی نه در قتل‌ها دست داشته و نه جاسوس است، خردداد، ۸/۴/۱۳۷۸
- ۲۷- حق‌پناه، جعفر، اپوزیسیون و امنیت داخلی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه‌ی

- مطالعات راهبردی، ش ۴، تابستان ۱۳۷۸، صص ۹۸-۸۳
- ۲۸- خواجه‌سروی، غلامرضا، انقلاب اسلامی و هویت فرهنگی، نامه‌ی پژوهش، سال ششم، ش ۲۲ و ۲۳، پاییز و زمستان ۱۳۸۰، صص ۱۴۹-۱۰۹
- ۲۹- رحیمی، حسین، نقش احزاب در توسعه‌ی سیاسی و امنیت ملی، فصل‌نامه‌ی مطالعات راهبردی، ش ۴، تابستان ۱۳۷۸، صص ۱۴۶-۱۲۷
- ۳۰- شمیرانی، علیرضا، رقابت و ثبات سیاسی، فصل‌نامه‌ی مطالعات راهبردی، ش ۴، تابستان ۱۳۷۸، صص ۲۱۳-۲۰۸
- ۳۱- طنز، صبح، تیر ماه ۱۳۷۷
- ۳۲- عطارزاده، مجتبی، دگرپذیری سیاسی و منافع ملی: جایگاه رقابت سیاسی در ایران، فصل‌نامه‌ی مطالعات راهبردی، ش ۴، تابستان ۱۳۷۸، صص ۸۲-۵۳
- ۳۳- علی بابایی، احمد، ده ایراد به پیش‌نویس قانون اساسی، اطلاعات، ش ۱۵۸۸۴، ۱۳۵۸/۲/۳۰، ص ۴
- ۳۴- فلسفی، محمدتقی، خوب آن است که خدا بگوید خوب است، اطلاعات، ش ۱۵۸۰۱، ۱۳۵۷/۱۲/۱۵، ص ۴
- ۳۵- کریمی مله، علی، پتانسیل‌های منازعه و الزام‌های رقابت سیاسی در ایران، رقابت‌ها و چالش‌های سیاسی در ایران امروز (مجموعه مقالات منتشر شده)، جلد اول، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، تهران، ۱۳۸۰، صص ۳۲۲-۲۹۳
- ۳۶- کمالی طه، منوچهر، با آری یا نه، به جمهوری دلخواه نمی‌رسیم، اطلاعات، ش ۱۵۷۹۲، ۱۳۵۷/۱۲/۵، ص ۴
- ۳۷- لاریجانی، محمدجواد، انتخابات خوب، جام جم، ۱۳۸۰/۲/۲۸
- ۳۸- محفل بزرگ، صبح امروز، ش ۱۸۰، ۱۳۷۸/۵/۳
- ۳۹- معادی‌خواه، عبدالمجید، هاشمی فداکار است، آفتاب امروز، ۱۳۷۸/۱۰/۱۳
- ۴۰- مکارم شیرازی، ناصر، دیکتاتوری خشن در راه است، اطلاعات، ۱۳۵۸/۲/۱۶، ص ۴
- ۴۱- مکارم شیرازی، ناصر، مجلس موسسان باشد یا نباشد، اطلاعات، ش ۱۵۸۸۴، ۱۳۵۸/۲/۳۰، ص ۴
- ۴۲- مهاجرانی و تایتانیک، شلمچه، ۱۳۷۷/۵/۶
- ۴۳- نقیب‌زاده، احمد، حزب و سابقه‌ی آن در ایران، انتخاب، ۱۳۷۸/۴/۸
- ۴۴- نقیب‌زاده، احمد، رفتار و عملکرد احزاب در جوامع امروز، اطلاعات سیاسی -

اقتصادی، ش ۱۳۶-۱۳۵، صص ۴

۴۵- نقیب‌زاده، احمد، *زمینه‌های شکل‌گیری احزاب*، توانا، سال دوم، ش ۱۳۷۸/۵/۱۱، ۴۷

صفحه ۲۰-۱۶

ج: پایان‌نامه

- ۱- بنی‌هاشمی، میرقاسم، بررسی کارایی سازوکارهای مشارکت سیاسی در جمهوری اسلامی ایران، دانشکده‌ی اقتصاد و علوم سیاسی، دانشگاه شهید بهشتی، آبان ماه ۱۳۷۷
- ۲- پدرام، سعید، بررسی رفتار رأی‌دهندگان تهرانی در انتخابات دوره‌های چهارم و پنجم مجلس شورای اسلامی، پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد، دانشکده‌ی معارف اسلامی و علوم سیاسی، دانشگاه امام صادق (ع)، بهار ۱۳۷۸
- ۳- جعفری ایمن‌آبادی، زکریا، بررسی جامعه‌شناسی انتخابات دوره‌ی چهارم مجلس شورای اسلامی، پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد، دانشکده‌ی معارف اسلامی و علوم سیاسی، دانشگاه امام صادق (ع)، تیر ۱۳۷۲
- ۴- خواجه‌سروری، غلامرضا، تعارض جناح‌های سیاسی در دوره‌ی اول مجلس شورای اسلامی (۱۳۶۳-۱۳۵۹)، پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد، دانشکده‌ی معارف اسلامی و علوم سیاسی، دانشگاه امام صادق (ع)، بهمن ماه ۱۳۷۱
- ۵- دلاری، ابوالفضل، بررسی ریشه‌های خشونت و بی‌ثباتی سیاسی در ایران، پایان‌نامه‌ی دکتری، دانشکده‌ی حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، تیر ماه ۱۳۷۸
- ۶- فیاضی، محمدحسن، بررسی عوامل مؤثر در دستیابی به اهداف انقلاب اسلامی، پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد، دانشکده‌ی معارف اسلامی و علوم سیاسی، دانشگاه امام صادق (ع)، اردی‌بهشت ماه ۱۳۷۰
- ۷- موسوی، سیدحسین، حزب و توسعه‌ی سیاسی در جمهوری اسلامی، پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد، دانشکده‌ی معارف اسلامی و علوم سیاسی، دانشگاه امام صادق (ع)، تیر ماه ۱۳۷۲

د: استناد و مدارک

- ۱- آرشیو مرکز استناد انقلاب اسلامی، پرونده‌ی سیدمهدي هاشمي
- ۲- خبرنامه‌ی جامعه روحانیت مبارز تهران

- ۱- راهنمای استفاده از صورت مشروح مذاکرات مجلس بررسی نهایی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، تهران، اداره‌ی کل امور فرهنگی و روابط عمومی مجلس شورای اسلامی، ۱۳۶۸
- ۲- صورت مشروح مذاکرات مجلس بررسی نهایی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، تهران، اداره‌ی کل امور فرهنگی و روابط عمومی مجلس شورای اسلامی، ۱۳۶۴، چهار جلد
- ۳- قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- ۴- قانون اساسی مشروطیت و متمم آن
- ۵- قانون دادگاه‌های عمومی و انقلاب
- ۶- مرام‌نامه و اساس‌نامه‌ی حزب جمهوری اسلامی
- ۷- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی (دوره‌های مختلف)

ه: روزنامه

- ۱- جمهوری اسلامی
- ۲- اطلاعات
- ۳- انقلاب اسلامی
- ۴- کیهان
- ۵- بیان
- ۶- رسالت
- ۷- سلام
- ۸- جام جم
- ۹- ایران
- ۱۰- کار و کارگر
- ۱۱- همشهری
- ۱۲- ابرار
- ۱۳- نشاط
- ۱۴- صبح امروز
- ۱۵- خرداد
- ۱۶- جهان اسلام

۱۷- آریا

۱۸- اخبار اقتصاد

۱۹- عصر آزادگان

۲۰- آفتاب امروز

۲۱- انتخاب

و: هفت‌نامه

۱- عصر ما

۲- ارزش

۳- مهر

۴- جبهه

۵- شلمچه

ز: ماهنامه

۱- پیام امروز

۲- بیان

۳- ماهنامه‌ی سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی آفتاب

۴- صبح

۵- همشهری ماه

ح: مصاحبه

۱- مصاحبه با روح الله حسینیان در ۱۳۷۷/۹/۲۰

۲- مصاحبه با روح الله حسینیان در آذرماه ۱۳۸۱

منابع لاتین

A. BOOKS

- 1- Baaklini, Abdo I. and Desfosses, Helen (eds.). *Designs for democratic Stability: Studies in Viable constitutionalism.* - Armonk: M. E. Sharpe, 1997

- 2- Maier, charles. In search of stability: explorations in historical political economy. cambridge: cambridge universtiy Press, 1987
- 3- Rosenthal, Vriel. Political order: Rewards, Punishments and political stability. the Netherlands: sijthoff and Noordhoff, 1978
- 4- sells, David. L(ed). International Encyclopedia of social sciences. New York: Macmillan, 1968- 1991
- 5- _____. Encyclopedia Americana. New York: American group, 1990
- 6- _____. Encyclopedia Britanica, chicago, 1990
- 7- Deutsch, karlwoo the nerves of Government: Model of Political Communication and Control. New York, 1966
- 8- Marsh, Ian. Beyond The Two Party system: political representation, economic competitiveness and Australian politics. cambridge University Press, 1995
- 9- Best Jr., Melvin L., Hughes - Wilson, John and Piontkowsky, Anderi A. (eds.). Strategic Stability in the post - cold war world and the future of Nuclear Disarmament. The Netherlands: kluwer Academic Publishers, 1995
- 10- Andriole Stephen J. and Hopple, Geral w.. Revolution and Political Instability. st. Martin's Press, Inc. 1984
- 11- Lerner, Daniel. The Passing of Traditional society. London: the free press of Glencoe, collier- macmillan Limited, 1964
- 12- Rustow Dankwart A., A world of Nations. Brookings Institution, 1976
- 13- Kitschelt, Herbert... [et al]. Post - communist party system: competition, representation, and inter party cooperation. cambridge: cambridge university Press, 1999
- 14- Flud, Leonard M..Monitoring the competition. New York: John Wiley, 1988
- 15- Smith, Chris. security and stability in south Asia: A survey and analysis for the intelligence and investment sectors. Jane's Information Group Inc.,

1996

- 16- Abi- Aad, Naji. *Instability and conflict in the Middle East: People, Petroleum, and security threats*. New York: Macmillan, st. Martins Press, 1997

B. Articles

1- Abrahamian, Ervand "Parliamentary Politics in Revolutionary Iran: The Institutionalization of factional Politics [Book Review]", *Middle East Journal*, Vol. 53, 1999. P. 127

2- Fairbanks, stephen c.. "Theocracy Versus democracy: Iran considers Political Parties". *The Middle East Journal*. Vol. 52. Winter 1998. P: 17- 31

3- syed, fashat H.. "political stability and Democratic Process in pakistan", *National Development*. 08/92. V. I, No 1: P. 8- 127

4- Lustick, Ian. "stability in deeply divided societies: consociationalism versus control". Hutchinson, John and smith, Antony D. (eds.). *critical concepts in political science* (Vol. 5). London: Routledge, 2000. P: 1743- 1761

5- Alan, Richard. "Economic Roots of Instability in the Middle East". *Middle East Policy*. Volume IV. Number 182. September 1995. PP. 175- 187

6- Evans, Geoffrey; white field, stephen. "Identifying bases of party competition in Eastern Europe". *British Journal of Political science*. VOL. 23. 1993. P. 521- 548

7- Barnett, Michael. "Institutions, roles, and disorder: the case of the Arab states system". *International studies Quarterly*. vol. 37. 1993. P: 271- 296

8- Vmez, Bed ford N. "Has social mobilization caused Political Instability in Africa?". *The Review of Black Political Economy*. Vol. 22. 1993. P. 33- 54

9- Malek, M.; Rasquinha, J. "socio- economic foundations of stability in the Gulf Region". *Journal of Contemporary Asia*. Vol. 23. 1993. P: 41- 58

10- Warwick, Paul. V. "Ministerial autonomy or ministerial accommodation? contested bases of government survival in Parliamentary democracies". *British Journal of Political Science*. vol. 29. 1999. P: 369- 394

فهرست اعلام

اشخاص	
آخوندزاده، میرزا فتحعلی	۱۵۹
آدمیت، فریدون	۱۶۱
آذری قمی، احمد (آیت‌الله)	۲۲۰، ۳۱۹
آرمین، محسن	۳۷۶
آغاجری، هاشم	۳۷۶
آفاسیدا اسماعیل مجتبه	۱۷۳
آکه	۹۲
آیت، حسن	۲۹۵، ۲۶۶
ابوالفتح میرزا سالارالدوله	۱۷۵
اتاپک، میرزا علی اصغرخان	۱۶۹، ۱۶۷، ۱۶۶
احمد، شاه قاجار	۱۸۱
احمد قوام‌السلطنه	۱۸۸، ۱۹۳، ۱۹۰
احمد‌میرزا	۱۷۴
ارسطو	۴۸، ۳۰
ارشدالدوله	۱۷۵
اسمهیت، بن، سی	۹۲، ۸۹
افتخارالعلماء	۱۷۳
افشار طوس	۲۰۱
اکرمی، کاظم	۲۳۸
الگار، حامد	۲۶۴
الویری، مرتضی	۲۲۵
ام‌الخاقان	۱۷۰
امام خمینی(ره)	۲۲۶، ۲۲۵، ۲۲۱، ۲۱۲، ۱۸
امامی، سعید	۴۰۹، ۴۰۸، ۴۰۷
امامی کاشانی، محمد (آیت‌الله)	۲۸۱
امیرانتظام، عباس	۲۵۲
امین‌الدوله	۱۷۵
انصاری، مجید	۳۹۵
انصاری، محمد علی	۳۱۲
ایستون، دیوید	۵۱
بازرگان، مهدی	۲۹۶، ۲۹۲، ۲۶۱، ۲۱۴، ۲۱۲
باقرخان	۱۷۲
باهنر، محمد رضا	۴۰۲، ۳۹۱، ۳۳۸، ۲۸۱
بحربنیان	۳۲۴
بختیار، شاپور	۲۸۴
براؤن، نیک	۳۶۴
برزینسکی	۲۶۳
بست، ملوین	۸۹، ۸۶

باقانی، مظفر	۲۴۷
بلاندل	۱۳۴
بنی صدر، ابوالحسن	۲۵۹، ۲۶۴، ۲۶۶، ۲۶۷
	۲۶۸، ۲۶۹، ۲۷۶، ۲۷۹، ۳۴۶
	۴۱۸، ۴۰۰، ۳۹۹
	۴۴۴، ۴۲۲، ۴۲۰
	۴۱۹
حجت بن الحسن(ع)، امام دوازدهم	۲۰، ۲۲۴
	۴۲۲، ۴۲۱، ۴۰۳
	۳۷۷، ۳۷۶، ۳۰۰
حسین بن علی(ع)، امام سوم	۴۲۱
حسین فلی خان نظام‌السلطنه مافق	۱۷۰
حسینیان، روح الله	۳۶۱
حسینی بهشتی، محمد(آیت‌الله)	۲۳۶، ۳۲۷
	۲۴۸، ۲۵۶، ۲۵۸، ۲۶۵، ۲۶۶
	۲۸۹، ۲۸۷، ۲۶۷
	۲۹۱، ۲۹۰
حسینی، عزالدین	۲۴۱
حسینی، محمد	۴۰۲
حکیمی	۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۱
خاتمی، محمد	۲۲، ۲۹، ۳۲، ۳۷، ۳۱، ۲۵۱، ۲۵۲
	۳۶۰، ۳۶۱، ۳۶۲، ۳۶۳
	۳۶۴، ۳۶۵، ۳۶۶، ۳۶۷، ۳۶۸
	۳۶۹، ۳۷۰، ۳۷۱، ۳۷۲
	۳۷۳، ۳۷۴، ۳۷۵، ۳۷۶
	۳۷۷، ۳۷۸، ۳۷۹، ۳۸۰
	۳۸۱، ۳۸۲، ۳۸۳، ۳۸۴
	۳۸۵، ۳۸۶، ۳۸۷، ۳۸۸
	۳۸۹، ۳۸۩، ۳۸۲، ۳۸۱
	۳۸۰، ۳۹۲، ۳۹۴، ۳۹۵، ۴۰۵
	۴۱۷، ۴۱۴، ۴۰۹، ۴۰۶، ۴۰۵
	۴۴۵، ۴۴۴، ۴۴۳، ۴۲۹، ۴۲۸، ۴۲۷، ۴۲۶، ۴۲۵
	۴۵۴، ۴۵۳
خامنه‌ای، سید علی(آیت‌الله)	۲۶۶، ۲۸۱، ۲۸۵
	۳۱۹، ۳۲۲، ۳۰۹، ۳۶۲، ۳۶۳
	۲۹۵، ۲۹۲
	۳۷۴، ۳۷۲
خراسانی	۳۴۴
خزعلی، ابوالقاسم(آیت‌الله)	۳۲۱
خسروشاهی، هادی(پیرمرد)	۲۷۶
خلخالی، صادق	۲۶۵
حاج میرزا ابراهیم	۱۶۹
حاجی طرخانی، محمد تقی	۲۵۲
پارسونز، تالکوت	۹۳، ۵۱
پایی، ۶۳، ۸۴، ۸۵، ۱۲۵	۱۲۸
پروردش، علی‌اکبر	۲۳۸، ۲۹۵، ۲۸۱
پورنچاتی، احمد	۴۰۱
پهلوی، رضا	۱۸۰، ۱۸۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۵
پهلوی، محمد رضا	۳۰۹، ۱۹۰، ۱۸۷
پیشموری، جعفر	۱۹۰
پیمان، حبیب‌الله	۳۶۱
تاجزاده، مصطفی	۴۲۷، ۳۹۰، ۳۷۶
تفوی دامغانی، رضا	۴۰۲
تقی‌زاده، حسن	۱۸۰، ۱۷۸، ۱۶۷
تنکابنی (سپهبدار)	۱۷۶
تنکابنی، محمدولی	۱۸۱
توسلی	۳۴۴
توكلی، احمد	۴۲۸، ۳۵۰، ۳۴۹
تهرانی، علی	۲۶۶

- زاهدی، اردشیر ۲۰۱
زواره‌ای، رضا ۳۶۱، ۳۶۶، ۳۷۳، ۳۹۵
زینب بنت علی (س) ۳۴۰
- زادچیکف ۱۹۳
سازگار، محمد محسن ۲۷۶
ساعد ۱۹۴، ۱۹۵
سالک، احمد ۳۴۸
سامی، کاظم ۲۶۲
ساندرز، دیوید ۹۵، ۹۶، ۱۰۱، ۱۰۳، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷
۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸
سبحانی، عزت الله ۲۰۹
ستارخان ۱۷۲
سحابی، عزت الله ۳۶۱
سعیدی‌کیا، غلام رضا ۲۴۸، ۳۳۵
سلامتیان، احمد ۲۷۶، ۲۸۱
سلامتی، محمد ۳۷۶
سلطان عبدالمجید میرزا عین‌الدوله ۱۸۱
سلطان علی خان افخم ۱۶۶
سنگابی، کریم ۲۷۷، ۲۶۲، ۲۳۵، ۲۱۴
سهیلی، علی ۱۸۹، ۱۸۸
سیبرنیتیک کارن دویچ ۵۱
سیفیان، کاظم ۳۴۸
سیمور لیب ست ۹۸، ۹۷، ۹۶
سینکی، محمد خان ۱۵۹
- شرعی، محمد علی ۳۲۱
شریعتمداری، کاظم ۲۲۸، ۲۲۷، ۲۴۳، ۲۴۶
۲۶۳، ۲۸۴، ۲۹۷
شریعتمداری، محمد ۲۸۴
- خمینی، احمد ۲۸۰
خونی، ابو القاسم (آیت الله) ۲۴۱
خواجه نظام الملک طوسی ۳۰
خوارزم شاه ۸۰، ۷۹
خیابانی، موسی ۲۹۵
- دال، رابت ۴۰۵، ۱۲۲، ۱۲۱، ۱۲۰
درویش‌زاده، مهدی رضا ۳۹۱
دری نجف‌آبادی، قربانعلی ۳۹۷
دعایی، محمود ۳۳۸، ۳۲۰
دوانگر، کریم ۱۷۲
دورکهایم، امیل ۹۳
دهخدا، علی‌اکبر ۸۰، ۷۹، ۴۴
دهقان، اشرف ۲۸۴
دبیا، فرح ۴۲۲
- راستی کاشانی، حسین (آیت الله) ۳۱۷، ۲۹۸، ۳۲۱
رashed، حسینعلی ۲۰۱
ربانی شیرازی، عبدالرحیم (آیت الله) ۳۲۴، ۳۱۹
رجایی، محمد علی ۲۸۲، ۲۸۳، ۲۸۴، ۲۸۵، ۲۸۶
۳۳۸، ۲۹۵، ۲۹۳، ۲۹۲، ۲۸۷
- رجوی، اشرف ۲۹۵
رجوی، مسعود ۲۶۷، ۲۶۶، ۲۶۴
رزم آرا، حاجی علی ۱۹۷، ۱۹۶، ۲۰۰
رشتی (سپهبدان) ۱۸۱
- روحانی، حسن ۳۴۷، ۳۸۶
روستو، دانکوارت ۸۴، ۸۵، ۸۶
روغنی زنجانی، مسعود ۳۴۸

عینالدوله ۱۷۲	شريعتنی، علی ۲۹۸
غمضی، محمد ۲۳۵، ۲۹۶، ۲۸۲	شمخانی، علی ۴۲۸
غفاری، هادی ۳۲۵	شوستر، مورگان ۱۷۸
غفوری‌فرد، حسن ۲۹۶، ۲۹۵	شیبانی، عباس ۳۳۳، ۲۹۵
غلامحسین(پیشنهاد) ۱۷۳	شیرازی، رضی ۲۵۲
فارسی، جلال الدین ۲۸۲، ۲۶۶، ۲۸۰، ۲۶۴	صدرالاشراف، محسن ۱۹۱
فاضل، ایرج ۳۲۶	صنبیح حضرت ۱۷۵
فاطمی، حسین ۲۰۱	طالبوف، عبدالرحیم ۱۰۹
فرخ، مهدی ۱۹۰	طاقانی، محمود(آیت الله) ۲۴۳
فردوسی ۸۰	طاهری(دکتر) ۱۹۰
فرمانفرما، عبدالحسین ۱۸۱، ۱۷۲، ۱۷۵	طاهری، رجبعلی ۳۴۹
فرمانفرما بیان، محمدعلی میرزا ۱۹۰	طاهری، طاهر ۳۹۱
فروزانش ۳۳۵	طباطبایی ۱۷۶
فروغی، محمدعلی ۱۸۸، ۱۸۷	طباطبایی، ضیاء الدین ۱۹۷، ۱۹۱، ۱۸۲
فلاحیان، علی ۴۰۷، ۳۳۵	طباطبایی، محمدصادق ۱۹۰
فلسفی، محمدتقی ۲۳۵	طباطبایی یزدی، کاظم(آیت الله) ۱۷۶
فاسی، ابوالفضل ۲۷۷	طهماسبی، خلیل ۲۰۰
قاضی طباطبایی، محمدعلی(آیت الله) ۲۶۰	ظہیرالاسلام ۱۷۵
قاضی محمد ۱۹۲	
قدوسی، علی (آیت الله) ۲۵۴	عادل، حداد ۴۱۵
قرهونی(سرلشیکر) ۲۴۲	عباسپور ۲۸۲
قطبزاده، صادق ۲۹۷	عرافقی، مهدی ۲۶۰
قوم، احمد ۱۹۹، ۱۹۲	عسگرالاودی، حبیب الله ۲۶۱، ۳۱۸، ۲۹۵
کارت، جیمز ۲۶۳	عصفدمملک ۱۷۴، ۱۷۴
کاسلز، فیلد ۹۷	علا، حسین ۱۹۷
کاشانی ۳۱۹	علم‌الهدی، احمد ۲۰۲
	علی بن موسی الرضا (ع)، امام هشتم ۳۴۸

- کاشانی، ابوالقاسم(آیت الله) ۱۷۹
مدرس، حسن(آیت الله) ۱۷۹
مدنی، احمد ۲۶۴، ۲۶۶، ۲۶۷، ۲۶۸
مرعشی، حسین ۳۸۰
مرعشی نجفی، شهاب الدین(آیت الله) ۲۵۱، ۲۵۲
مسعود، محمد ۱۹۳
مشکینی، علی(آیت الله) ۳۲۲
مشیرالدوله ۱۷۲
مصطفای بزدی، محمد تقی(آیت الله) ۴۱۸
صدق، محمد ۱۹۰، ۱۹۳، ۱۹۷، ۱۹۸، ۱۹۹
معین، مصطفی ۳۲۵
مقابرالملک ۱۷۵
مفتوح، محمد(آیت الله) ۲۶۷، ۲۴۸
مفتشیزاده، احمد(علامه) ۲۵۰
مقدم مراغه‌ای، رحمت الله ۲۵۴، ۲۵۸
مکارم شیرازی، ناصر(آیت الله) ۲۴۹، ۲۵۲
ملک‌زاده، رضا ۳۲۸
منتظری، حسینعلی ۲۵۱، ۲۱۹
منزوی، علیتقی ۲۰۰
منصورالملک ۱۹۶
موحدی ساوجی، علی ۳۲۴
موسوی اردبیلی، عبدالکریم(آیت الله) ۲۹۲، ۲۱۷
موسوی حسینی، علی اکبر ۴۰۲
موسوی خوئینی‌ها، محمد ۲۶۵، ۳۲۵، ۳۲۶
موسوی لاری ۳۴۶، ۳۴۴، ۴۰۸
موسوی لاری ۳۴۶، ۳۹۴
موسوی، میرحسین ۲۰۱، ۲۹۹، ۲۹۶، ۳۰۱
کامران میرزا ۱۶۸، ۱۷۲
کرباسچی، غلامرضا ۳۵۱، ۳۶۱، ۳۸۰، ۳۸۴
کروبوی، مهدی ۳۲۵، ۳۲۶، ۳۲۳، ۳۴۵
کشاورز، فریدون ۱۹۰
کلاتری، موسی ۲۸۲
گلهایگانی، محمدرضا(آیت الله) ۲۴۱، ۲۵۱
گنابادی، محمدشہاب ۲۹۷
لاریجانی، محمدجواد ۲۶۳
لاستیک، ایان ۹۴، ۹۳
لرنر، دانیل ۸۴، ۸۲
لیاخوف ۱۷۶، ۱۷۰، ۱۷۴
ماکیاول ۳۰، ۸۲
متین‌دفتری، هدایت الله ۲۳۹
مسجدالملک ۱۵۹
محتشمی‌پور، علی اکبر ۳۳۰، ۳۳۹، ۳۴۰
 محلوبی، حسین ۳۵۳
محمدبن عبدالله(ص)، پیامبر اسلام ۴۲۱
محمدعلی خان علاء‌السلطنه ۱۸۱
محمدعلی، شاه قاجار ۳۳، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۷
محمدعلی، شاه قاجار ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۸۰
محمدی ری شهری، محمد(آیت الله) ۳۶۰، ۳۷۲
۳۹۷

نظامی ۴۳	۳۰۵، ۳۰۷، ۳۱۵، ۳۱۸، ۳۲۰، ۳۲۱، ۳۲۳، ۳۲۴
نوبری، علی رضا ۲۸۱	۳۲۵، ۳۲۰، ۳۲۲، ۳۴۰، ۳۴۲
نورا، هباسملی ۳۹۱	۳۴۸، ۳۵۵، ۳۵۹، ۳۸۵، ۳۸۹
نوربخش، محسن ۲۸۰	۳۹۵، ۴۷۷
نوری، عبدالله ۳۲۵، ۳۴۸، ۳۵۵، ۳۵۸، ۳۵۹	۴۰۰، ۳۹۹، ۳۹۲، ۳۸۵، ۳۶۰
نوری، فضل الله (آیت الله) ۱۶۷، ۱۷۳، ۱۶۸	۱۷۶
ویر، ماکس ۹۳	۲۶۰
وحید دستجردی، مرضیه ۳۹۱	۲۷۶
وربا، ادموند ۹۷	۱۷۰
ولادی، علی اکبر ۲۹۶، ۳۳۵	۱۸۸
وهماجی ۳۳۵	میرزا حسن خان مستوفی‌الملک ۱۸۱
هابس ۹۳	میرزا حسن خان مشیرالدوله ۱۸۱
هادری ۲۵۲	میرزا حسن خان ونوق‌الدوله ۱۸۱
هاشم رفیعی‌جانی، اکبر (آیت الله) ۲۶۶، ۲۴۴	میرزا ملک‌خان ناظم‌الدوله ۱۵۹
هاشم رفیعی‌جانی، اکبر (آیت الله) ۲۷۶، ۲۷۲، ۲۲۲، ۲۹۲، ۳۲۱، ۳۲۳، ۳۳۵، ۳۳۶	میرزا سلیمان، مصطفی ۲۸۱، ۲۸۲
هاشم رفیعی‌جانی، اکبر (آیت الله) ۳۴۹، ۳۴۹	میلسپور (دکتر) ۱۹۱
هاشم رفیعی‌جانی، اکبر (آیت الله) ۳۵۰، ۳۵۱، ۳۵۲	ناصرالملک ۱۷۰، ۱۶۹
هاشم رفیعی‌جانی، اکبر (آیت الله) ۳۵۲، ۳۶۲، ۳۶۵، ۳۶۶، ۳۶۷، ۳۷۶	ناطق نوری، علی اکبر ۲۹۷، ۳۲۲، ۳۲۳
هاشم رفیعی‌جانی، اکبر (آیت الله) ۳۷۶	۳۶۰، ۳۶۳، ۳۶۵، ۳۷۳، ۳۷۶
هاشم رفیعی‌جانی، اکبر (آیت الله) ۴۱۲	نایب‌السلطنه ۱۷۴
هاشم طبا، مصطفی ۴۲۸	نبیری، بهزاد ۳۱۷، ۳۲۴، ۳۲۶
هاشم، فائزه ۴۱۴	نبی‌الله، مرتضی ۴۰۲
هاشم، محمد ۳۵۲	نجف قلی‌خان حصم‌السلطنه ۱۸۱
هاشم، مهدی ۳۱۹، ۳۲۳، ۳۲۲	نجفی، محمدعلی ۳۳۵
هاتنینگتون، ساموئل ۱۲۸، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴	نزیه، حسن ۲۴۹، ۲۴۸، ۲۴۷
هریمن، آریل ۱۹۸	نژادحسینیان، هادی ۳۲۴
هزیر، عبدالحسین ۱۹۵، ۱۹۴، ۱۹۳	
مکل ۹۳	

رشت	۲۰۳، ۱۷۲، ۱۹۸، ۱۷۳	ترشیز	۱۷۹
رودان	۴۱۶	ترکمنستان	۲۴۰
روسیه	۲۴۰، ۱۷۸، ۱۷۵، ۱۷۴، ۱۷۰، ۱۶۳، ۳۲	ترکمن صحرا	۲۲۰، ۲۲۱، ۰۲۴۰، ۰۲۳۶
			۲۲۰، ۰۲۸۶، ۰۲۰۳، ۰۲۴۳
زابل	۱۹۸	تهران	۱۵۶، ۱۰۵، ۱۶۵، ۱۶۷، ۱۷۳، ۱۷۱، ۱۷۵، ۱۷۴
زاهدان	۲۶۸، ۰۲۲۸		۱۷۲، ۰۱۸۶، ۰۱۷۶، ۰۲۷۴، ۰۲۷۳، ۰۲۱۴، ۰۱۹۹، ۰۱۹۸، ۰۱۹۶
زنجان	۲۴۳		۰۲۷۱، ۰۲۳۰، ۰۲۲۹، ۰۳۲۵، ۰۲۷۷، ۰۲۷۶، ۰۲۷۵
ستز	۲۷۸، ۰۲۷۷		۰۳۹۹، ۰۲۹۵، ۰۳۹۲، ۰۳۸۹، ۰۳۸۷، ۰۳۰۰، ۰۳۰۱، ۰۳۴۶
ستندج	۲۷۸، ۰۲۷۷، ۰۲۴۴، ۰۲۳۷		۰۴۱۸، ۰۴۱۷، ۰۴۱۶، ۰۴۱۵، ۰۴۱۴، ۰۴۱۱، ۰۴۰۰
سیستان و بلوچستان	۰۲۴۰، ۰۲۲۰، ۰۲۲۶	جاده‌ی سردشت مهاباد	۲۶۰
	۰۳۹۲، ۰۲۸۶، ۰۲۴۲	جاسک	۴۱۶
شادگان	۴۱۶	جهوق کازرون	۲۰۳
شمیران	۲۳۷		
شوری	۰۱۹۹، ۰۱۹۲، ۰۱۹۱، ۰۱۹۰، ۰۱۸۵، ۰۱۸۴	چابهار	۰۲۷۸، ۰۲۶۴، ۰۲۰۳
	۰۲۴۰، ۰۲۳۱، ۰۲۲۹	حرم حضرت عبدالعظیم(س)	۰۱۷۳، ۰۱۶۷
شوش	۴۱۶		
شوستر	۰۲۰۳	خاورمیانه	۸۳
شیراز	۰۲۷۷، ۰۲۵۳، ۰۲۹۵	خرم‌آباد	۰۲۱۴، ۰۱۹۸
شیروان	۰۲۷۸	خرمشهر	۰۲۶۰، ۰۲۵۳، ۰۲۴۴، ۰۲۴۰
عیلام آباد تهران	۰۲۷۷، ۰۲۰۳	خلخال	۰۲۷۷
عراق	۰۳۲۵، ۰۲۸۵	الخليج فارس	۰۷۷
عربستان سعودی	۰۷۷	خوزستان	۰۲۸۶، ۰۲۶۸، ۰۲۴۰، ۰۲۲۰
فارس	۰۲۷۸، ۰۲۷۷، ۰۱۹۲	خوی	۰۱۶۹
فارسان	۰۳۴۷		
فرات(رود)	۰۸۰	درگز	۰۲۷۸
فرانسه	۰۱۱۱، ۰۱۰۹، ۰۱۰۶، ۰۱۱۲، ۰۱۰۵	دوشان تپه	۰۱۷۰
		رامهرمز	۰۲۰۳

لبنان	۱۱۲	۴۲۱، ۳۰۸
ماکو	۲۷۸، ۱۷۲	۲۴۳
مریوان	۲۷۸، ۲۷۷	۲۴۸
مسجد سپهسالار تهران	۱۹۸	فریدن
مسجد شیخ عبدالحسین تهران	۱۶۹	۲۷۸
مشهد	۳۶۴، ۲۶۶، ۲۳۷	۱۹۸
مصر	۸۳	فامشهر
معان	۲۷۸	۲۷۷
ملایر	۱۸۸، ۱۷۵	قزوین
مهاباد	۲۵۳، ۲۴۴، ۲۴۲	قطور
مهدیه تهران	۳۲۹	قفاقاز
میاندوآب	۲۷۸	قم
میانه	۲۷۷، ۱۷۳	۱۷۹
میدان آزادی	۲۸۸	قیر و کازین
میدان تپخانه	۱۷۶	کازرون
میدان شهدا	۲۸۷	کتابخانه امور تربیش
میناب	۴۱۶	کردستان
نجف آباد	۳۹۳	۱۸۵، ۱۸۸، ۱۹۲، ۱۸۸، ۲۲۰، ۲۲۶، ۲۲۹
نظرن	۳۴۷	۲۸۵، ۲۶۸، ۲۶۴، ۲۵۳، ۲۴۱، ۲۴۰
نقده	۲۷۸، ۲۵۳، ۲۴۴	کرمان
		۱۷۹
ورامین	۱۷۵	کسرمانشاه
ورزقان	۲۷۸	۱۷۵، ۱۷۹، ۲۷۸، ۲۷۷، ۲۴۳، ۲۲۷، ۱۷۹
هشتگرد	۲۷۸	کوی دانشگاه
هند	۳۴۰، ۱۱۲	۳۵، ۴۰۹، ۴۲۱، ۴۲۹، ۴۴۴
		گچساران
		۴۱۷
		گنبد
		۲۴۱
		گیلان
		۱۷۱، ۱۶۷
		لار
		۱۷۳
		لامسجان
		۲۵۳

ایران نوین ۶۸	یوسف آباد تهران ۲۸۴
بانک مرکزی ۳۵۵، ۳۸۰، ۳۸۴، ۲۸۵	احزاب، سازمان‌ها و...
بانک ملی ۱۶۶	آزادی ۱۶۲
بسیج ۲۲۰	آموزش و پرورش ۲۸۴، ۳۳۵، ۳۳۸
بنیاد الهادی ۲۷۴	اتحاد ملی ۱۶۲
بهداشت، درمان و آموزش پژوهشی ۳۳۶، ۳۳۸	اتحادیه انجمن‌های اسلام دانشجویان ۳۴۵
توری(قبیله) ۵۱	اتحادیه انجمن‌های اسلامی شهری ۲۷۴
جاما ۲۲۴	اداره‌ی آب و فاضلاب ۴۱۶
جامعه‌ی اسلام دانشجویان ۳۵۳	اداره‌ی پست و تلگراف ۳۲۵، ۴۱۶
جامعه‌ی اسلام فارغ‌التحصیلان ثبیه قاره هند ۳۵۳	اداره‌ی زاندارمری ۲۵۴، ۲۲۰
جامعه‌ی اسلامی فرهنگیان ۳۵۳	ارتش ۳۵، ۱۵۶، ۱۸۲، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۵۴
جامعه‌ی اسلامی مهندسین ۳۵۳	ارتش جمهوری اسلام ۲۱۹
جامعه‌ی روحانیت مبارز ۲۲۳، ۲۲۵، ۲۲۶	ارتش سرخ شوروی ۳۰۹
۲۲۵	ارتش شاهنشاهی ۲۱۹، ۲۳۰
۲۲۶	انجمن اسلامی جامعه‌ی پژوهشی ایران ۳۷۵
۲۲۷، ۲۴۹، ۲۴۸، ۲۶۷	انجمن اسلام دانشجویان سراسر کشور ۳۱۷
۲۲۸، ۲۶۸	انجمن اسلامی مدرسین اسلامی ۳۶۰
۲۲۹، ۳۲۶، ۳۲۵، ۳۱۶، ۳۱۵، ۳۱۱	انجمن اسلامی مدرسین دانشگاه‌ها ۳۱۷، ۳۴۵
۳۱۰، ۴۹۹	۳۷۵، ۳۵۷
۳۲۲، ۳۲۳، ۳۲۵، ۳۲۰، ۳۵۰، ۳۴۲	انجمن اسلامی معلمان ۳۱۷، ۲۷۴، ۲۲۵
۳۲۴، ۳۹۷، ۳۹۵، ۳۹۴، ۳۸۸، ۳۸۳	۳۷۵، ۳۵۷
۳۷۴	انجمن اسلامی مهندسان ایران ۳۲۹، ۳۶۰
۴۲۱، ۴۱۴، ۴۲۹، ۴۲۸، ۴۲۲	انجمن حجتیه ۲۱۰، ۲۲۴، ۲۲۷
۴۲۸، ۴۴۲، ۴۲۹، ۴۲۸، ۴۲۲	انجمن حقوق‌دانان ایران ۲۲۳
۴۴۸، ۴۲۵	انجمن مخفی آیت‌الله سید محمد طباطبائی ۱۶۱
۴۴۸، ۴۲۵	انجمن ملک المتكلمين ۱۶۱
جامعه‌ی مددگار حوزه‌ی علمیه‌ی قم ۳۹۴	انصار حزب الله ۴۲۲
جهانی دموکراتیک ملی ۲۴۰، ۲۲۴	

- حزب اصلاح طلب ۱۶۲
۱۷۹، ۱۷۸، ۱۶۱
- حزب افق آسیا ۱۶۲
حزب الله ۲۲۳
حزب انتقام ۱۶۲
حزب انجمان تبلیغات اسلامی ۱۶۲
حزب ایران امروز ۱۶۲، ۲۲۳، ۲۷۷
حزب ایران جوان ۱۶۲
حزب پان ایرانیت ۲۴۹، ۲۴۱، ۱۹۸، ۱۶۲
حزب پیکار ۱۶۲
حزب تجدد ۱۶۲
حزب ترقی ۱۶۲، ۱۷۷
حزب ترقی خواه ۱۶۲، ۱۷۷
حزب توحید ۲۲۳
حزب توده ۱۶۲، ۱۹۰، ۱۸۹، ۱۶۲، ۲۲۰، ۲۲۴، ۲۲۹
۲۰۹، ۲۹۷، ۲۸۴، ۲۷۵، ۲۷۱، ۲۴۱، ۲۲۵، ۲۲۴
حزب جمیعت آزادی ایران ۱۶۲
حزب جمهوری اسلامی ۲۰۹، ۲۲۴، ۲۲۳، ۲۲۱، ۲۲۰
۲۴۴، ۲۴۳، ۲۴۱، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۲۶، ۲۲۵
۲۵۴، ۲۵۲، ۱۹۰، ۱۸۹، ۲۴۹، ۲۴۸، ۲۴۷، ۲۴۶
۲۸۲، ۲۷۲، ۲۷۱، ۲۶۸، ۲۶۶، ۲۶۵، ۲۶۴
۲۹۸، ۲۹۷، ۲۹۵، ۲۹۴، ۲۹۱، ۲۸۷، ۲۸۶، ۲۸۴
۴۴۸، ۴۳۹، ۳۱۶، ۳۱۵، ۳۲۷، ۳۱۹
۲۲۸، ۲۲۴
- حزب جمهوری خواه خلق مسلمان ۱۶۲
۲۴۷
- حزب جنگل ۱۶۲
حزب خلق ۱۶۲
حزب دموکرات کردستان ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۷
۱۷۹، ۱۷۸، ۱۷۰، ۲۲۴، ۲۲۰، ۲۳۰، ۲۴۴، ۲۴۰
۲۸۴، ۲۷۰
- جبهه‌ی دوم خسروداد ۴۰۷، ۴۰۶، ۴۰۱، ۴۰۰
۴۱۷، ۴۱۵، ۴۱۳، ۴۱۲، ۴۱۱، ۴۱۰، ۴۰۹، ۴۰۸
۴۲۸، ۴۲۷، ۴۴۶، ۴۲۵، ۴۲۴، ۴۲۱، ۴۱۹، ۴۱۸
۴۴۴، ۴۴۳، ۴۲۹
- جهه‌ی مشارکت ایران اسلامی ۴۱۵، ۴۰۰، ۳۸۲
جهه‌ی ملی ۲۲۲، ۲۰۰، ۱۹۷، ۱۹۶، ۱۶۲
- جهه‌ی ملی ۲۲۶، ۲۲۹، ۲۲۸، ۲۲۷، ۲۲۵، ۲۲۳، ۲۲۸
۳۷۶، ۳۷۵، ۲۹۷، ۲۷۷، ۲۷۱، ۲۶۲، ۲۵۹، ۲۴۹
۴۲۳، ۳۷۹، ۳۷۸
- جمعیت دفاع از ارزش‌های انقلاب اسلامی ۳۵۷
۴۰۱، ۳۸۸، ۳۶۶، ۳۷۳، ۳۸۴، ۳۶۴، ۳۶۰
- جمعیت زنان جمهوری اسلامی ایران ۳۳۹
۲۰۰، ۱۹۸، ۱۹۶، ۱۶۲
- جمعیت فدائیان اسلام ۲۶۰، ۲۲۴
۳۵۵، ۳۵۳، ۳۴۰
- جمعیت مؤتلفه اسلامی ۲۳۰
- جنیش اسلامی شورا ۲۲۳
- جنیش انقلابی مردم مسلمان ایران (جلا) ۲۷۱، ۲۶۲، ۲۴۹، ۲۳۰، ۲۲۴
- جنیش مسلمانان مبارز ۲۲۷، ۲۲۰، ۲۲۴، ۲۲۳
۲۷۱، ۲۴۹
- جهاد سازندگی ۲۹۷، ۳۲۵
- حزب آریا ۱۶۲
حزب اتحاد ملی ۱۶۲
- حزب اتحادیه مسلمین ایران ۱۶۲
۱۷۷
- حزب اتفاق ۱۶۲، ۱۶۲
- حزب اجتماعیون اعتدالیون ۱۷۷
- حزب اجتماعیون عامیون ۱۶۸، ۱۶۷، ۱۶۱
- حزب ادیه ملی ۱۶۲
- حزب استقلال ۱۶۲

رادیو بی‌بی‌سی	۳۶۴	حزب منفردین	۱۹۰
دیوان عالی کشور	۲۵۱	دموکرات	۱۶۲
دفتر هماهنگی بنی صدر	۲۷۵	دفتر تحریم وحدت	۳۵۲، ۳۱۷
دفتر مشارکت	۴۰۰، ۴۱۲، ۴۱۷، ۴۲۷	دفتر تحکیم وحدت	۳۷۵، ۳۶۰، ۳۵۲
حزب مساوات اسلامی کردستان	۲۵۰	دانشجویان مسلمان پیرو خط امام	۲۶۵، ۲۶۲
حزب مستقل	۱۹۰، ۱۶۲	دانشگاه تهران	۱۹۴، ۱۹۸، ۲۳۷، ۲۹۰، ۴۰۸
حزب مردم	۲۲۳، ۱۶۲، ۶۸	دانشجویان مسلمان پیرو خط امام	۲۶۵، ۲۶۲
حزب محافظه کار	۱۱۲، ۷۰	دانشگاه تهران	۱۹۴، ۱۹۸، ۲۳۷، ۲۹۰، ۴۰۸
حزب کمونیست کارگران	۲۴۹	دادگاه مطبوعات	۴۰۰، ۴۰۶
حزب کنگره	۱۱۲	دادگاه ویژه روحانیت	۴۰۸
حزب کمونیست ایران	۲۳۴، ۱۶۱	دادگاه انتقلاب سفر	۲۶۰
حزب کارگران سوسیالیست	۲۷۱، ۲۲۳	دادگاه انتقلاب	۲۳۶
حزب کارگزاران سازندگی	۳۵۱، ۳۴۷، ۳۴۶	دادگاه انتقلاب کل	۲۵۳
حزب کارگران	۱۱۲، ۷۰	خانه‌ی کارگر	۳۷۵، ۳۳۹
حزب فاشیست ایران	۱۶۲	حسینیه‌ی ارشاد تهران	۲۸۹
حزب عدالت	۱۶۲	حزب همبستگی	۲۷۵
حزب سوپریور	۱۶۲	حزب وطن	۱۶۲
حزب سوپریور	۱۶۲	حزب نیروی سوم خلیل ملکی	۱۶۲
حزب سوپریور	۱۶۲	حزب ناسیونال دموکرات ایران	۲۴۱، ۲۳۴
حزب سوپریور	۱۶۲	حزب میهن پرستان	۱۹۱، ۱۹۰، ۱۶۲
حزب سوپریور	۱۶۲	حزب میهن	۱۶۲
حزب دموکراتیک ملی	۲۴۹	حزب منفردین	۱۶۲
حزب رادیکال	۱۶۲		

سازمان اسلامی شورا	۲۲۴، ۲۲۳
سازمان انقلابی	۲۲۳
سازمان برنامه و بودجه	۳۸۵
سازمان پیکار	۲۸۴، ۲۶۹، ۲۲۹، ۲۲۴، ۲۲۳
سازمان تربیت بدنی	۴۲۸
سازمان جوانان انقلابی حزب توده ایران	۲۲۳
سازمان چریک های فدایی خلق	۲۲۹، ۲۲۴
سازمان سفارت آمریکا	۲۶۹، ۲۴۴، ۲۴۱، ۲۴۰، ۲۳۸، ۲۳۷، ۲۳۳، ۲۳۰
سازمان سفارت انگلیس	۲۶۴
شرکت سایپا	۲۳۵، ۳۳۴
شرکت نفت	۲۴۷
شورای انقلاب	۲۶۷، ۲۶۳، ۲۶۱، ۲۴۷، ۲۴۶
	۲۷۳
شورای عالی امنیت ملی	۴۰۹
شورای عالی قضائی	۲۹۰، ۲۸۹
شورای نگهبان	۳۳۰، ۳۲۹، ۲۵۸، ۲۵۱، ۲۵۰
	۳۴۵، ۳۴۴، ۳۴۳، ۳۴۲، ۳۴۱، ۳۲۳، ۳۲۲، ۳۲۱
	۴۴۸، ۴۲۴، ۴۱۷، ۴۱۵، ۳۹۵، ۳۴۹، ۳۴۸
شهربانی	۲۰۴، ۲۲۰
شهربانی ارش	۱۹۹
شهرداری تهران	۳۹۰، ۳۵۵، ۳۵۱
صدا و سیما جمهوری اسلامی	۴۲۳، ۳۸۹
	۴۲۸، ۴۲۷
فراکسیون آزادی	۱۹۰
فراکسیون اتحاد ملی	۱۹۱، ۱۹۰
فراکسیون حزب الله	۳۵۸، ۲۶۰
فراکسیون حزب توده	۱۹۴، ۱۹۲، ۱۹۱، ۱۹۰

گروه کراکوس بابوف	۲۰۰، ۱۹۸، ۱۹۶
گروه منصورون	۲۲۶
گروه موحدین	۲۲۶
گروه نفر ۵۲	۱۶۲
گروه نمارا	۲۹۷
گروه نیما	۲۹۷
قرارداد نفتی ساعد - گس	۱۹۵
قوهی نضایه	۳۸۸، ۳۰۶، ۲۶۳، ۲۱۵، ۲۱۳
	۴۲۲، ۴۰۱، ۳۹۰، ۲۸۹
مجلس آبستراکسیون کرد	۱۹۸
مجلس خبرگان	۲۲۷، ۲۱۱، ۲۲، ۲۱۵، ۲۱۱، ۲۲۶، ۲۲۷
	۲۰۷، ۲۰۶، ۲۰۵، ۲۰۵، ۲۰۴، ۲۰۳، ۲۰۲، ۲۰۱، ۲۰۰
	۲۹۴، ۲۶۶، ۲۶۴، ۲۶۳، ۲۶۲، ۲۶۱، ۲۶۰، ۲۰۹
	۴۴۸، ۳۹۵
مجلس سنا	۱۵۰، ۱۹۴
مجلس شورای کبرای دولتش	۱۷۱
مجلس شورای ملی	۱۵۰، ۱۵۲، ۱۶۲، ۱۶۵، ۱۶۵، ۱۸۷، ۱۸۶، ۱۸۵، ۱۸۲، ۱۷۶، ۱۷۱، ۱۶۹، ۱۶۷
	۲۱۲، ۲۱۱، ۲۰۰، ۱۹۴، ۱۹۱، ۱۹۰، ۱۸۹، ۱۸۸
	۲۷۱، ۲۷۰، ۲۶۸، ۲۵۱، ۲۲۲، ۲۲۱، ۲۲۰، ۲۱۹
	۲۹۲، ۲۸۸، ۲۸۷، ۲۸۶، ۲۸۴، ۲۸۲، ۲۷۳، ۲۷۲
	۳۱۹، ۳۱۸، ۳۱۵، ۳۰۷، ۳۰۵، ۲۹۹، ۲۹۶، ۲۹۴
	۳۴۲، ۳۴۱، ۳۴۰، ۳۳۸، ۳۲۷، ۳۲۵، ۳۲۴، ۳۲۰
	۳۵۸، ۳۵۷، ۳۴۸، ۳۴۷، ۳۴۶، ۳۴۵، ۳۴۴، ۳۴۳
	۳۸۵، ۳۸۴، ۳۸۲، ۳۷۴، ۳۶۹، ۳۶۸، ۳۶۷، ۳۶۳
	۳۹۹، ۳۹۶، ۳۹۳، ۳۹۲، ۳۸۸، ۳۸۷، ۳۸۶
	۴۱۷، ۴۰۸، ۴۰۶، ۴۰۵، ۴۰۴، ۴۰۳، ۴۰۲، ۴۰۰
	۴۲۰، ۴۲۹، ۴۲۷، ۴۲۶، ۴۲۵، ۴۲۳، ۴۲۰، ۴۱۸
مجلس مؤسسان	۱۰۲، ۱۸۳، ۲۱۲، ۲۲۴، ۲۲۶
	۲۶۱، ۲۲۹
مجلس مؤسسان ملی	۲۲۸
مجمع آدیبیت	۱۶۱
گروه اشرف دهقانی	۲۴۹
گروه امت واحده	۲۲۶
گروه پارس	۲۹۷
گروه توحیدی بدر	۲۲۶
گروه توحیدی صف	۲۲۶
گروه جنبش برای آزادی ایران	۲۴۹
گروه روشنفکران یهودی ایران	۲۴۱
گروه زرتشیان ایران	۲۴۱
گروه فرقان	۲۴۲، ۲۲۵، ۲۲۰، ۲۲۱
گروه فلاخ	۲۲۶
گروه فلق	۲۲۶
فرانسیس کارگزاران	۳۵۸، ۳۷۹، ۳۵۹
فرقه دموکرات آذربایجان	۱۶۲
قوهی مجریه	۳۰۶، ۲۶۴، ۲۶۳، ۲۱۳
قوهی مقته	۴۴۶، ۴۱۷، ۳۶۶
کانون نویسندگان	۴۲۲، ۴۰۳، ۲۲۴، ۲۲۳
کانون وکلای دادگستری	۲۴۶
کانون وکلای مرکز	۲۲۷
کمیته انقلاب اسلامی	۲۳۶، ۲۲۰
کمیته انقلابی رادیکال	۱۶۱
کمیته مارکسیست - لنینیست	۲۲۳
کمیته مسجد محسنی	۲۴۲